

Կամավորությունը Հայաստանում Իրավիճակային վերլուծություն Գործադիր ամփոփում (Երևան 2011թ.)

«Ես կամավոր եմ» ծրագիրը կոչված է ընդլայնել կամավորության մշակույթը Հայաստանում, հավատարմվ, որ այն

- խթանում է քաղաքացիական մասնակցությունը և պատասխանատվությունը,
- նպաստում է համերաշխ և ամուր համայնքների ձևավորմանը:

Ծրագիրն իրականացվում է Քաունթերփարթ ինթերնեշնլի հայաստանյան գրասենյակի և ԱՄՆ Միջազգային Զարգացման Գործակալության աջակցությամբ:

Սույն վերլուծության մեջ ի մի են բերվել «Ես կամավոր եմ» ծրագրի աշխատանքային խմբի, Երևանի 5 ավագ դպրոցների 30 սաների, ինչպես նաև՝ 15 երիտասարդների և 25 ուսանողների հետ թեմատիկ քննարկումների արդյունքները: Ներկայացված տվյալները որակական են և որոշ իմաստով արտացոլում են իրավիճակը ողջ Հայաստանում, քանի որ Ծրագրի աշխատանքային խմբի մասնակից կազմակերպությունների մեծ մասը ներկայացված է նաև մարզերում: Կամավորության ներգործության վերհանման նպատակով Ծրագրի աշխատանքային խմբի մասնակցությամբ կազմակերպվել է նաև ֆոկուս-խումբ քննարկում:

Վերլուծության հիմքում ընկած հարցերի շրջանակը և արդյունքներն ամփոփ ներկայացնում ենք ստորև.

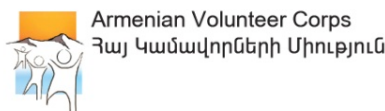
1. ի՞նչ է կամավորությունը,
2. ո՞վ է կամավորը,
3. ո՞րն է կամավորության նպատակը,
4. կամավորական ընթացիկ գործունեության ուղղությունները Հայաստանում,
5. կամավորական գործունեության արդյունքները,
6. կամավորական գործունեության միջավայրը Հայաստանում:

Ի՞նչ է կամավորությունը

Հիմնական միտքն այն է, որ կամավորությունն անհատույց գործունեություն է, որը մարդու ազատ կամքի, բարի կամքի դրսևորումն է՝ ի նպաստ հասարակությանը հուզող հիմնախնդիրների լուծման: «Ես կամավոր եմ» ծրագրի աշխատանքային խումբն առաջարկում է կամավորության հետևյալ բացատրությունը. **կամավորությունը մարդկանց անհատույց ծառայելն է՝ ինքնակամ և սիրով:**

Ո՞վ է կամավորը

Ըստ ՀՀ բարեգործության մասին օրենքի 9-րդ հոդվածի «Կամավորներն այն ֆիզիկական անձինք են, ովքեր սույն օրենքի նպատակներից ելնելով՝ կատարում են անհատույց աշխատանքներ բարեգործություն ստացողների օգտին»: Ըստ «Ես կամավոր եմ» ծրագրի քննարկումների արդյունքների **կամավորը կարիքին արձագանքող և սոցիալապես հանձնառու մարդն է՝ պատրաստ անհատույց ծառայության:** Կամ, դպրոցականներից մեկի ձևակերպմամբ, կամավոր լինել՝ **նշանակում է հասարակության խնդիրները համարել քոնր:**

Ո՞րն է կամավորության նպատակը

Կամավորությունն ունի դրական նշանակություն թե՛ հասարակության, թե՛ կատարողի համար: «Ես կամավոր եմ» ծրագրի տվյալներով, կատարողի անձնական օգուտի գաղափարը կապված է հիմնականում երիտասարդության հետ, ինչը տարիքային առանձնահատկություն է՝ փաստված նաև միջազգային փորձով: Հասուն տարիքի կամավորներն առավել արժևորում են մարդկանց և հասարակությանը օգտակար լինելու հնարավորությունը: Ըստ Քաունթերփարթ ինթերնեշնլ/Հայաստան գրասենյակի Քաղաքացիական հասարակության ինդեքս նախաձեռնության շրջանակներում կատարված «Կամավորության մշակույթը Հայաստանում» 2010թ*. վերլուծության արդյունքների՝ **կամավորության ամենաուժեղ շարժիչ ուժը Հայաստանում բարեգործությունն է, իսկ ամենամեծ խթանը՝ մյուսներին օգնելու ցանկությունը:**

Կամավորական ընթացիկ գործունեության ուղղությունները Հայաստանում

- մասնակցություն տարբեր միջոցառումների կազմակերպմանը,
- ընդգրկվածություն ոչ առևտրային կազմակերպությունների ծրագրերում, համահայկական միջոցառումներում,
- բարոյական և նյութական աջակցություն անապահով ընտանիքներին, խոցելի խմբերին,
- միջմշակութային ծրագրեր,
- համայնքի և բիզնեսի զարգացում,
- առողջապահական, բնապահպանական, օտար լեզուների ուսուցման կրթական ծրագրեր,
- երիտասարդական, թեմատիկ ճամբարների կազմակերպում,
- ընթացիկ ծրագրային գործունեություն/կազմակերպության վարչարարական աշխատանքներ:

Կամավորական գործունեության արդյունքները Հայաստանում

- խնամված հիվանդներ,
- գուրգուրված մանուկներ և ծերեր,
- բարեկարգված համայնքներ,
- ամուր քաղաքացիական կառույցներ,
- զարգացած երիտասարդներ՝ հմուտ, ազատամիտ, անկախ, նախաձեռնող,
- համայնքային համախմբվածություն, թիմային աշխատանքի մշակույթ,
- անտարբերության, չեզոքության վերացում,
- կամավորության գաղափարը կրողների առկայություն,
- ինքնախրացված անհատներ:

Կամավորական գործունեության միջավայրը Հայաստանում

- Հայաստանում կամավորության մշակույթը նոր է սկսում ձևավորվել:
- Կամավոր գործունեության համար միջավայրը բավականաչափ քաջալերող չէ: Երևանում և մարզերում իրավիճակները տարբեր են. մարզերի համեմատությամբ Երևանում կամավորությունը մի փոքր ավելի ընդունելի է:
- Անկախացումից հետո երիտասարդական շարժումներ են սկսել ձևավորվել, և կամավորությունը նրանց շրջանում ավելի տարածված է:
- Սոցիալ-տնտեսական հոգսերը կլանում են հասուն տարիքի մարդկանց ժամանակի մեծ մասը, և նրանց համար դժվար է կամավորել:
- Քաղաքացիներին բնորոշ է նվազ մասնակցությունը հասարակական կյանքին:
- Հայաստանը չի ընդունել օրենք կամավորական գործունեության մասին, թեև մշակվել է կամավոր աշխատանքի մասին օրենքի երկու նախագիծ:

- Հայաստանում կամավորական ներուժը հիմնականում կիրառվում է քաղաքացիական հասարակության կառույցների կողմից:

Եզրակացություն

- Կամավորությունը Հայաստանում փաստ է և հիմնականում կրում է ոչ ֆորմալ բնույթ:
- Կամավորական գործունեության հիմնական ուղղություններ են.
 - ներկազմակերպական վարչարարություն,
 - աջակցություն խոցելի խմբերին, կարիքավորներին,
 - համայնքների զարգացում,
 - կրթություն, տեղեկատվություն,
- շրջակա միջավայրի և մշակութային արժեքների պահպանություն:
- Կամավորության հիմնական շարժառիթը մարդկանց և հասարակությանը օգնելու ձգտումն է, բարեգործությունը:
- Կամավորը բնութագրվում է որպես գթասիրտ, սոցիալական պատասխանատվության կրող, անհատույց ծառայելու պատրաստ մարդ:
- Կամավորական ներուժի կիրառումը առավել տարածված է քաղաքացիական հասարակության կառույցներում և Երևանում:
- Կամավոր գործունեության զարգացման հիմնական խոչընդոտներն են քաղաքացիական կրավորականությունը, «կամավոր պարտադիր» կարծրատիպի առկայությունը, սոցիալ-տնտեսական դժվարին պայմանները, իրավական համապատասխան դաշտի անկատարությունը:

Առաջարկներ

- Կատարել կամավորության փորձի համակողմանի ուսումնասիրություն Հայաստանում՝ ժողովրդագրական, տնտեսական, սոցիալ-մշակութային և ինստիտուցիոնալ տեսանկյունից,
- կատարել կամավորական ներուժի կարիքի գնահատում հասարակության բոլոր հատվածներում,
- կատարել կամավորների կառավարման կարողության գնահատում կամավորների ներուժը կիրառող կառույցներում,
- ձևավորել կամավորության նշանակության և նպատակների հստակ ըմբռնում տարիքային և մասնագիտական տարբեր խմբերի շրջանակներում,
- ձևավորել կամավորի բարոյական կոդեքս, որտեղ նկարագրված կլինեն կամավորին և կամավորական գործունեությանն առնչվող հիմնական պահանջները, և որը կունենա կողմնորոշող նշանակություն կամավորության ձգտող անհատի և կամավորահեն կազմակերպությունների համար,
- կատարել կամավորության մասին օրենսդրության կարիքի գնահատում:

*Մանե Թադևոսյան՝ հետազոտող, Լուսինե Հակոբյան՝ ազգային համակարգող, ՔՀԻ իրականացնող ազգային թիմ, Քաունթերփարթ ինթերնեշնլ/Հայաստան, Քաղաքացիական հասարակության ինդեքս նախաձեռնություն, «Կամավորության մշակույթը Հայաստանում» վերլուծություն, Երևան, 2010թ.

«Սույն հրապարակումը հնարավոր է դարձել իրականացնել Քաունթերփարթ ինթերնեշնլի հայաստանյան ներկայացուցչության կողմից իրականացվող Քաղաքացիական հասարակության և տեղական ինքնակառավարման աջակցության ծրագրի, և Ամերիկայի Միացյալ Լահանգների բնակչության առատածեռն աջակցության շնորհիվ՝ ԱՄՆ Միջազգային Զարգացման Գործակալության No AID-111-LA-10-00001 համագործակցության պայմանագրի DFD-A-00-09-00141-00 պայմանագրի շրջանակներում Հայ կամավորների միության միջոցով: Սույնի բովանդակությունը, արտահայտված տեսակետերը և կարծիքները պատկանում են հեղինակներին՝ Հայ կամավորների միության պատասխանատվության տակ, և հնարավոր է, որ չհամընկնեն Քաունթերփարթ ինթերնեշնլի հայաստանյան ներկայացուցչության, ԱՄՆ Միջազգային Զարգացման Գործակալության և ԱՄՆ կառավարության տեսակետերի հետ:»